

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/107
KARAR NO : 2021/225
KARAR TR : 05/04/2021

ÖZET: E inden bo andıktan sonra, emekli olup vefat eden babasından dolayı SGK tarafından kendisine ba lanan yetim aylı ının muvazaalı bo anma iddiasıyla kesilmesi i leminin iptali istemiyle açılan davanın, ADL YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı: S.T.

Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Ba kanlı ı

Vekili : Av. E.Y.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacının, vefat eden babasından dolayı yetim aylı ı alırken, bo andı ı e inin evine gelip gitti inin tespit edildi inden bahisle, yetim aylı ının kesilmesine ili kin i lemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açtı ı anla ılmı tır.

II. UYU MAZLI A L K NBA VURU SÜREC

A. dari Yargıda

2. zmir 6. dare Mahkemesinin 08/07/2020 tarihli ve E.2020/760, K.2020/705 sayılı kararıyla; *davanın yetki yönünden reddine ve dava dosyasının yetkili Zonguldak dare Mahkemesine gönderilmesine* karar verilmi tir.

3. **Zonguldak dare Mahkemesince E.2020/680 sayı ile kaydedilen dosyada;** *davalı idarenin görev itirazının reddine* 29/09/2020 tarihinde karar verilmi tir.

4. Davalı idare vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılması istemiyle ba vuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ı'na gönderilmi tir.

B. Olumlu Görev Uyu mazlı ı Çıkarılmasına İli Kin Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısı davanın adli yargı yerinde görülmesi gerekti inden bahisle, 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri gere ince olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyu mazlık Mahkemesine göndermi tir. Olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına ili kin talebin ilgili kısmı u ekildedir:

"Dosyanın incelenmesinden, davacının babasının Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi sigortalı olarak çalışırken 01/10/1995 tarihinden itibaren aylık aylı ı ba landı ı, 24/10/2005

tarihinde ölmesi üzerine davacının talebiyle davacıya 01/02/2009 tarihinden itibaren yetim aylı ı ba landı ı, davacının yetim aylı ı alırken, bo andı ı e iyle fiilen birlikte ya amaya devam etti inin tespit edilmesi üzerine yetim aylı ının durduruldu u anla ılmı tır.

Bilindi i gibi, 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalı anlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalı anlar (Ba -Kurlular), tarımda kendi adına ve hesabına çalı anlar (Tarım Ba -Kurluları), tarım i lerinde ücretle çalı anlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve di er kamu görevlilerini (Emekli Sandı ı tirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dı nda, sosyal güvenlik ve sa lık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmu , be farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamı tır. 5510 sayılı Kanunun iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15/12/2006 tarihli ve E.-K.2006/111-112 sayılı kararıyla, anılan Kanunun birçok maddesi ile birlikte, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandı ı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve di er kamu görevlilerini di er sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (ba ta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermi bu karardan sonra kabul edilen 17/04/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda düzenlemeler yapılmı ve anılan Kanuna eklenen Geçici 1. ve Geçici 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanunun yürürlü e girdi i 01/10/2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 4/l.c maddesi kapsamında olanlar (memurlar ile di er kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre i lem yapılaca ı hüküm altına alınmı tır. 5754 sayılı Kanunun kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesinin 30/03/2011 tarihli ve E.2008/56, K.2011/58 sayılı kararı ile reddedilmi tir.

5754 sayılı Kanunun yürürlü üyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptı ı, tesis etti i i lem ve muameleler idari i lem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlı ından söz etmek gerekmektedir.

5510 sayılı Kanunun 101. maddesinde yer alan '...bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyu mazlıklar Mahkemelerinde görülür.' bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz ba vurusunda Anayasa Mahkemesi, 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararıyla davayı retle sonuçlandırmı tır. Söz konusu kararda, 5510 sayılı Kanunun yürürlü ünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeri i ve Kanun kapsamındaki i ve i lemlerin niteli i göz önünde bulunduruldu unda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlü ü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyu mazlıkların çözümünde i mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasaya aykırılık görülmemi tir.

Dosya içeri inden, davacının 5510 sayılı Kanun yürürlü e girmeden önce, Emekli Sandı ı i tirakçisi olarak de il 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanun hükümleri uyarınca emekli oldu u anla ılmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararı birlikte de erlendirildi inde, uyu mazlı a konu olayda oldu u gibi, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalı ıp emekli olanların, 5510 sayılı Kanunun yürürlü e girmesi ile birlikte, bu Kanun hükümlerine tabi olarak emeklilik haklarının devam edece i ve haklarında 5510 sayılı Kanunun öngördü ü kural ve esasların uygulanaca ı dolayısıyla 5510 sayılı Kanunun 101. maddesi uyarınca da ihtilafların adli yargı yerinde çözümlenece i kanaatine varılmı tır.

Uyu mazlık Mahkemesinin 10/07/2017 tarihli ve E.-K.2017/422-483 sayılı kararında da benzer hususların vurgulandı ı görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, açılan davanın adli yargı yerinde çözümü gerekmektedir."

III. LG L HUKUK

6. T.C. Anayasası'nın 158. maddesinin üçüncü fıkrası öyledir:

"Di er mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyu mazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır."

7. 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalışanlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalışanlar (Başka Kur'ular), tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar (Tarım Başka Kur'uları), tarım işlerinde ücretle çalışanlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve diğer kamu görevlilerini (Emekli Sandığı tarakçileri), geçici maddelerle korunan hakları içinde, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmuş, böyle farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamıştır. 5510 sayılı Kanun'un iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15/12/2006 tarihli ve E. 2006/111, K. 2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanunun birçok maddesi ile birlikte, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (başta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermiş; bu karardan sonra kabul edilen 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanun'da düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanuna eklenen Geçici 1. ve Geçici 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 01/10/2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlar (memurlar ile diğer kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. 5754 sayılı Kanun'un kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava, Anayasa Mahkemesi'nin 30/03/2011 tarihli ve E.2008/56, K.2011/58 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

8. 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinde yer alan *"...bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyu mazlıklar Mahkemelerinde görülür."* bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusunda Anayasa Mahkemesi, 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararıyla (RG. 25/01/2012, Sayı: 28184) davayı ret ile sonuçlandırmakla birlikte; söz konusu kararını Uyu mazlık Mahkemesi önündeki uyu mazlıkları tutacak şekilde uyu mazlığa dayandırmıştır:

"...5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü ü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı iş, tesis ettiği iş ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce emekli sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacakları yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edeceği iş ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğinde korunmaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir... Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyu mazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir."

Ancak, yukarıda açıklandı ı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce statüde bulunan memurlar ve di er kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından do an idari i lem ve idari eylem niteli indeki uyu mazlıklarda idari yargının görevinin devam edece i açıktır..."

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

9. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükri BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/04/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gere ince yapılan incelemeye göre davalı idare vekilinin, anılan Kanun'un 10/2 maddesinde öngörülen yönleme uygun olarak yaptı ı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde ba vuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısınca 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyu mazlı ı çıkarıldı ı anla ılmaktadır. Usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ından görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

10. Raportör-Hâkim Burak Cenk LHAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

11. Dava; e inden bo andıktan sonra, emekli olup vefat eden babasından dolayı SGK tarafından kendisine ba lanan yetim aylı ının muvazaalı bo anma iddiasıyla kesilmesi i leminin iptali istemiyle açılmış tır.

12. Yukarıda sözü edilen (bkz. §§ 6-8) mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte de erlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce memur ve di er kamu görevlisi olarak çalı maktaki olanlar, daha önce oldu u üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmaya devam edilece i; ancak, bu Kanunun yürürlü e girmesinden sonra memur ve di er kamu görevlisi olarak çalı maya ba layanların ise 5510 sayılı Kanun'un 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılaca ı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un de il 5510 sayılı Kanun'un öngördü ü kural ve esasların uygulanaca ı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümlenece i açıktır.

13. Önümüzdeki dosyada; SGK zmir Sosyal Güvenlik Denetmenince hazırlandı ı anla ılan raporun "*de erlendirmeler*" ba lıklı kısmında, davacının 4a emeklisi babasından dolayı 2009-2015 dönem aralı ında ölüm aylı ı aldı ının belirtildi i, SGK Ba kanlı ı Karaelmas Sosyal Güvenlik Merkezi'nin davacıya hitaben yazılan 08/06/2020 tarihli, 10573926-205.99-E.6648395 sayılı yazısında; yapılan denetim sonucunda bo andı ı e i ile birlikte ya adı ının tespit edildi inden bahisle, aylı ının 01/10/2008 tarihi itibari ile kesildi inin ifade edildi i görülmü tür.

14. Belirtilen nedenlerle; davacının murisinin 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce 5434 sayılı Kanun'a tâbi i tirakçili i ya da emeklili inin söz konusu olmaması kar ısında; 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinin açık hükmü gözetilerek, uyu mazlı ın adli yargı yerinde çözümlenece i sonucuna varılmakla birlikte, Uyu mazlık Mahkemesinin adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davaya bakmakla görevli oldu u hususunda karar verme yetkisi bulunmamakta olup, bu belirleme ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılabilecektir.

15. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısınca yapılan ba vurunun kabulü ile Zonguldak dare Mahkemesince verilen 29/09/2020 tarihli ve E.2020/680 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVL OLDU UNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısınca yapılan BA VURUNUN KABULÜ ile Zonguldak dare Mahkemesince verilen 29/09/2020 tarihli ve E.2020/680 sayılı GÖREVL L K KARARININ KALDIRILMASINA,

05/04/2021 tarihinde, OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükrü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Biol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN